

Foglaltuk a hont!

Vajon örülünk vagy restelkedünk, ha a honfoglalásra gondolunk? Hiszen a foglalás területek és azok lakossága fölötti uralom megszerzését jelenti, magában a szóban benne van az elítélendő erőszak fogalma. Jellemző, hogy a honfoglalást csak negatív kicsengésű kifejezésekkel lehet más nyelvre fordítani. A magyar törzseknek azonban mégis csak menniük kellett valahová, hiszen nem valószínű, hogy elvárható lett volna tőlük: az utókor (álszent) ítéletét kikerülendő, az utolsó emberig szálljanak szembe a fölényben levő besenyőkkel. Akkoriban különben is úgy jöttek-mentek a népek Európa térségein, akár egy véráztatta sétatéren. A hatalmilag szervezetlen Kárpát-medence meglepedésre alkalmas terület volt, akkori gyér népessége minden bizonnyal beleolvadt a magyarságba, akár a később érkező besenyők vagy kunok.

Európa szinte valamennyi nemzete népvándorlás és hódítások következtében alakult ki. Az amerikaiakat sem zavarja, hogy valamikor elfoglalták azt a területet, amin élnek. Márpedig a honfoglalás hasonlatos a mai Amerika megalapításához, többek között azzal a nem lényegtelen különbséggel, hogy a magyarok nem irtották ki a Kárpát-medencében talált népességet, és a megmaradtakat nem kényszerítették terméketlen vidékeken létesített rezervációkba.

A honfoglalásnak köszönhető, hogy nem morzsolódtunk szét a dél-orsz sztyeppeken az utánunk érkező néphullámok csapásai alatt, és hogy végtére is európaivá lettünk, noha legtöbbször nem tekintenek bennünket annak, s e fogalom főleg az európai fül számára hordoz pozitív jelentést. A honfoglalástól elválaszthatatlan minden azt követő jó- és balsorsunk, és ebből, az így létrejött körülményekből származtatható kulturális múltunk és jelenünk is. Ezért ha magyar kultúrával rendelkezünk, akkor is van közünk a honfoglaláshoz, személyiségünk gyökerei akkor is visszavezethetők reá (is), ha vérünk egyetlen cseppje sem lenne magyar.

Képzletben persze az ún. egyetemes kultúrához is lehet közvetlenül kapcsolódni. Egy nem oly rég Svédországba látogató magyar író legfontosabb mondanivalója (legalábbis a vele készített interjút közlő helyi lap kiemelése szerint) az volt, hogy az ő hazája a könyvtár¹. Az illető író hamarosan rájönne, mit is beszélt, ha hirtelen kisebbségi sorba kerülne egy olyan országban, mely nyelvét és a nyelvi kultúra fenntartását szolgáló intézményeket eltaposni igyekszik. Mely szétzúrná azt a közeget, mely ma az író számára élettér, észre is alig vett mindennapi levegő, otthon és támaszpont a külföldi kiruccanások között.

Meglehet, egyszer valóban a könyvtár lesz majd utolsó szellemi hazánk, kihalt nyelvünk és szétvert kultúránk tárgyi múzeuma. Ezt a mi részünkről az a szellemi tehetetlenség könnyítheti meg, mely nem utolsósorban téves képzeleteinkből származik. Az egyik ilyen képzet az, hogy erkölcsi indokok miatt az erőszak (sőt: az erő is!) még a védekezésből is kiiktatandó. Ez a szemlélet jellemezte Károlyi Mihályékat is, társulva azzal a hittel, hogy „a demokratikus, a művelt Nyugat” igazságos békét szerez a világháború után.

Az akkori Magyarország, melynek határai azt a területet fogták körbe, melyen Árpád népe ezer évvel korábban meglepedett, semmivel sem volt rosszabb, mint bármely más nemzetállam. A többtől megkülönböztette többek között az, hogy – Svájcban és a társállam Ausztrián kívül – csak itt biztosította külön törvény a kisebbségek jogait, továbbá hogy kisebbségei *külső „erkölcsi” és anyagi támogatással* igyekeztek az országot darabokra szedni.

¹ Esterházy Péterről van szó.

A másik ilyen téves képzet szerint minden olyan tényre való emlékezés, mely múltbeli erőnket bizonyítja (és ami a fennmaradásunkat biztosította) nacionalista jelleggel bír. Mintha nem lenne természetes, hogy ünnepeljük azt, aminek eredménye, hogy még létezőnk.

Ne féljünk ünnepelni Árpádnak és népének művét, a honfoglalást. Honfoglalás nélkül nem lett volna se Pannonhalma, se Mátyás király, se reformkor, se a ma ismert magyar kultúra és szellemi légkör. Valami más lett volna, más néppel, más nyelven.

A honfoglalásnak köszönhetően – s mindannak, ami ezt követte, aminek ez előfeltétele volt – *vagyunk* mindnyájan, mai magyarok.

Göteborg, 1996

(Megjelent az Új Kéve 1996. augusztusi számában)